

Az 1951-es könyvnapi pályázat — további eredmények alapja

Eredmények és feladatok az olvasólevelező mozgalom szervezésében

Az 1951-es Könyvnapon a könyvet vásárló dolgozók egy újszerű pályázat kérdőívét kapták kézhez a megvásárolt könyvvel. A pályázat, amely értékes könyvjutalmakat helyezett kilátásba, azt a célt szolgálta, hogy dolgozóink az olvasott könyvekről alkotott véleményüket közöljék íróinkkal, javaslataikkal, ötleteikkel segítsék irodalmunk további fejlődését. Ugyancsak a pályázat keretében kritikát, javaslatokat vártunk könyvkiadóink munkájára s a szocialista könyvterjesztés módszereire vonatkozóan is.

A pályázat december 20-ával lezárult s Sztálin elvtárs 72. születésnapjának előestéjén a Sztálinvárosból a fővárosba hozott „Sztálin nevével épül a világ” könyvkiállítás megnyitásával egybekapcsolt bensőséges ünnepség keretében kiosztották a pályázat díjait.

Ez a pályázat az utóbbi évek több sikertelen vagy csaknem teljesen sikertelen kísérlete után az első sikeres akció az írók és olvasók kapcsolatának elmélyítésére. Az első olyan kísérlet, amelynek továbbfejlesztésével nálunk is megvalósíthatjuk a Szovjetunió évtizedes gyakorlatát, azt, hogy az olvasók széles tömegei kritikájukkal, ötleteikkel segítsék elő az irodalom, a szocialista könyvkiadás, könyvterjesztés további fejlődését.

A pályázatra sok levél érkezett az ország legkülönbözőbb részeiből, s így megvan az alap ahhoz, hogy a mozgalmat az egész országot átfogóvá lehessen fejleszteni. Az a tény, hogy *Miskolcon és Szigetvárott, Berettyóújfalun és Békéscsabán* ugyanúgy megvannak már a bázisai e kulturális mozgalomnak, mint *Budapesten, Túrkevéen, Sztálinvárosban*, vagy a kis *somogyi, borsodi* falvakban — ez kétségtelenül szép eredmény. De ebből az eredményből rögtön egy újabb feladat fakad: E bázisok megerősítésével, újabb bázisok képzésével, főleg a mozgalom szempontjából szinte teljesen kieső dunántúli terület bevonásával valóban országos méretűvé kell szélesítenünk az olvasólevelező mozgalmat. Szívós, jó szervezőmunkával, amelynél egyaránt számítunk a szocialista könyvterjesztés dolgozóinak, a könyvtárosoknak és az eddigi levelezőknek aktív közreműködésére, elérjük, hogy a mozgalom az egész országot átölelve, valóban kulturális tömegmozgalommá terebélyesedjék.

A pályázatra munkások, dolgozó parasztok, honvédek, értelmiségiek, tanuló fiatalok egyaránt küldtek be leveleket. Kétségtelen eredmény, hogy a pályázók legnagyobb százaléka visszatérő levelező, ami a beérkezett pályaművekre adott alapos, a lehetőségekhez képest gyors válaszoknak tudható 'be. Ugyancsak a válaszok nyomán erősödött meg egyes helyeken — mint *Kisvárdán*, a borsodmegyei *Széphalmon* vagy *Balatonkúltiben* — a mozgalom. Ugyanakkor azonban arra is fény derült, hogy csak levélben, a fővárosból nem lehet eredményesen szervezni. *Elkerülhetetlenül szükséges, hogy az állami könyvesboltok dolgozói, könyvpropagandistáink, a könyvtárosok fontos, állandó feladatuknak tekintsék az olvasó-levelező mozgalom szervezését.* Az eddigi gyakorlat azt mutatja, hogy a tanuló fiatalok és a fegyveres alakulatok tagjai között igen szép eredménnyel folyik a mozgalom kiszélesítése már a válaszlevelek eredményeként is, de a dolgozók, munkások és parasztok között már nem nélkülözhetjük a közvetlen szervezést.

A pályázat olyan célkitűzésekkel indult, amelyek gyakorlati megvalósítása elengedhetetlenül szükséges az írói alkotómunka, a könyvkiadás, a szocialista könyvterjesztés szempontjából. Mindezekben a területeken égető szükség van arra, hogy a dolgozók ezreinek lehetőleg azonnali kritikája előbbrendítse, vagy a hiánvosságok, hibák feltárásával megjavítsa a munkát. De ugyanilyen szükség van arra, hogy javaslatok, ötletek, kérések ezreire támaszkodva valóban a dolgozók igényeinek megfelelően tudjuk terveinket elkészíteni.

A most lezárult pályázat során — amelynek célkitűzései az olvasó-levelező mozgalomban továbbra is érvényesülnek, — elsősorban a könyvről alkotott véleményüket írták meg dolgozóink. Nagy általánosságban jóval többet adtak, mint a könyv tartalmát. Felvetették, milyen hatást váltott ki belőlük a könyv olvasása, mennyiben mozgósította őket a szocialista építés ütemének fokozására, mennyiben találtak példaképet az egyes szereplőkben. Általában arról tettek tanúbizonyságot, hogy dolgozó népünk legszélesebb rétegei megszerették a könyvet, ma már rendszeresen — s ami fontos, — kritikával olvasnak. Forradalmi változást jelentenek ezek a tények. Dolgozó népünk fiai

— munkások, parasztok, — akik a Horthy-fasizmus huszonöt sötét esztendejében a legteljesebb mértékben el voltak zárva a kultúrától, a könyvtől, ma nemcsak olvasnak — s méghozzá rendszeresen, és olvasmányaikat alaposan megválogatva, — hanem kezdenek egye inkább alakítólag résztvenni irodalmi életünkben.

A legkülönbözőbb könyvekről írtak a beérkezett levelekben a pályázat résztvevői. A csoportosításból kétségbevonhatatlanul megállapítható, hogy dolgozók még mindig nem ismerik eléggé a mi új irodalmunkat — s ez a tény új figyelemztetés iróink felé. De figyelemztetés ez a könyv valamennyi terjesztője felé is. Új szocialista irodalmunk sok maradandó értéket alkotott s az a gondosság, törődés, ahogyan mi új irodalmunk alkotásait a dolgozók között népszerűsítjük, kevesebb, mint amit iróink joggal várhatnának. A szovjet könyv iróinknak is tanítója, nevelője, de számunkra döntően fontos a mai magyar irodalom alkotásainak megismertetése is. Nyilvánvaló, hogyha a könyvek népszerűsítésében helyesen alakul ez az arány, ezt követni fogja az olvasólevelezés arányainak alakulása is. Az olvasólevelező mozgalmi szempontjából különösen fontos ez a kérdés, mert mozgalmunk a magyar írók munkáját akarja segíteni.

A fejlődés irányát, azt az állapotot, amelyet a könyv munkásainak jó munkájával elérhetünk — és el kell érünk — azok a levelek jelentik, amelyek már abból a szempontból veszik kritika alá a könyvet, hogy a szereplő irodalmi ábrázolása megfelel-e a szocialista realizmus követelményeinek, hogy a könyv történeti hűség szempontjából hagy-e kívánnivalót maga után.

Szeberényi Lehel: *A hegyek elmozdulnak* c. regényét méltatva Gábor Pálné azt a szakadást boncolja, amely a „gyári” Csorba Mátyás munkája és a brigádyezető családi élete között tátong. „... Vannak ilyen Csorba Mátyások. De egy regényben a főszereplő járjon elől jó példával, vagy ilyen esetben mint ez is, az író találja meg a módot arra, hogy feltárja viselkedésének helytelenségét, okait, hogy ezzel is az olvasók fejlődését szolgálja” — írja Gáborné elvtársnő. Ugyanilyen értékes szempontokat ad Sándor Kálmán: *Szegényfia* című regényére vonatkozóan Polgárdi Agota levelezőnk. Vagy jó példa erre Kurcz Agnes 15 éves levelezőnk Kormos István: *Egigérő fa* c. verses mesekönyvről írott véleménye. „... Ami a nép ajkán születik, csak népi lehet — Kormos István pedig népmeséket dolgozott fel verses formában. Versei egyszerűségükben szépek, olyan szépek, hogy falusi fonók hangulatát idézik... Mégis, szerintem egyhangúvá teszi a kötetet az, hogy minden vers ugyanabban a versformában írott. Lehet, hogy ez az írónál tudatos, de mégis rontja az összehatást.” Mindezek — és az itt még nem idézett értékes kritikák, ötletek, javaslatok, minden bizonnyal nagy segítséget jelentenek iróink elkövetkező munkájához is.

A levelek egy nagy csoportja könyvkiadásunk felé tolmácsolja, milyen könyveket várnak a dolgozók. Frank Tibor, Lengyel György, Szűts Béla, Kuthy Eörs, és még egész sor levelezőnk nagyon jól mutattak rá könyvkiadásunk hiányosságaira, amelyek főként haladó hagyományaink ápolásában, mai életünk irodalmi ábrázolásának szegényességében, a művészeti könyvek kiadásában mutatkoznak meg. Javasataikat, ötleteiket, kéréseiket továbbítjuk a kiadókhoz, hogy eleget tehessenek a dolgozók kéréseinek.

A pályázat kétségtelen eredménye, hogy általa felszínre került néhány fiatal — mint Köles Márta hatvani, Kurcz Agnes budapesti tanuló, — akiknek íráskészsége szép reményekkel biztat. Ugyancsak a pályázat eredményeként a fővárosban is, vidéken is több fiatal aktívát adhatunk a tömegszervezetek, főleg a DISZ kultúr-reszortjainak — s ebben az irányban már folynak is a megbeszélések.

Vázlatosan felmértük olvasólevelező mozgalmunknak a könyvnapi pályázatból adódó eredményeit s az előttünk álló feladatokat. A pályázat szép eredményekkel lezárult, de az olvasólevelező mozgalom, amelynek alapja, kiindulópontja volt ez a pályázat, komoly munkát vár a könyv valamennyi munkásától. Fejlesszük országos méretű kulturális tömegmozgalommá az olvasólevelezést — ezzel is szolgáljuk kultúrforradalmunk, s az alkotó béke ügyét. T. A.

Az 1951-es könyvnapi pályázaton díjat nyertek:

Kiemelkedők — jutalom: 15 kötet könyv):

S. Becz Pál, ipari segédmunkás,
Szigeszentmiklós
Szabó József sztahamovista,
Mátészalka
Höczl Ferenc pártfunkc.,
Budapest

Lak: Béla tiszcs-tag,
Türkeve
Nagy Ignác dolgozó paraszt,
Kis-zölös
Szűcs Béla főiskolai hallgató,
Budapest